לרבות

עין משפם

נר מצוה כבג א ב מיי׳ פ״ג מהל׳

וופ"ד ה"אן:

:6"75

יא נה. קסה ד מיי׳ פט״ז מהל׳ מעשה הקרבנות

הל"ב ועיין בכ"מ: קסו ה ו מיי׳ שם פ"ב

הלכה ו:

שימה מקובצת

. לם למעוטי (רובע) נרבע.

מחוסר אבר וטעמא משום

הקרירהו וא: ג'ו של שוי עשרונים סלת ושלישית: 7] או לאיל האחד וגו׳.

נ"ב כז כתוב בקצת

נ"ב כן כתוב בקצת ס"י ובקצת ספרים אחרים כתיב או לאיל תעשה

מוחה והכי מוכח כפי

דאמר אין עולה לו: בפ׳ בתרא דאע״ג:

בת"כ הנהו מעוטי

-דכתיב בשלמים אבל אם

זכר כו' והשאר נמחק: **ל**] תימה דסותר דרשא

ראייתו ומוקי קרא לדרשא אחרת: **ע**] בפרק המזבח

מקדש דאית ליה דיש

נרבע בעופות דקאמר ר"ע מכשיר בבעלי מומין:

י] הוו ממעטינהו ממן בני היונה: י**חֹ**] אתי נמי שפיר לפי המסקנא

דחד ותיבות כמו שפירש

מחק: יכן הוה ממעטינן

להו אלא או: יגן ולכך

הוי מפה אלא: **ידו** א״ר ייי סבק אוואר דמ"ד לידוק דבריה הוי למ"ד דלא: **טו]** ולר"ש נפקא

מינה גם לפרה וא"ת

לינו גם יפורו ואין דבריש. ונ״ב עי׳ תוס׳ לעיל (דף יא ע״א וע״ב):

טון גבי מעשר בהמה

: מומין

-דברייתא כדי

יוחנן טעמא דתנא

נ״ב עי׳ תוס׳

ג מיי׳ שם פ״ג

א) וע"ז כג: סנהדריו נו. נו) [עדו כג. סמארץ מ. בכורות נו. תמורה כח:], **ב**) [קדושין כד: זבחים קטו. מנחות ו. כה. תמורה יד.ז. נמות ז. פטא ממות יז.], ג) [פרה פ"א מ"ג מנחות לא:], ד) [כגון ויקרא כב], ב) ומלאכי אן, ו) ומנחות קר.], ז) [קרושין נה.], קר.], מ) [זכחים עו:], ע) ס״א לא וגי׳ מהר״ם ולכך הוי,
י) [כדאיתא בכורות מ.],
כ) [ע"ו כג:]. רש״ל, נוע"ע חוס' ע"ו ה: ד"ה מנין ובחוס' זבחים סח: ד"ה ושנסמת],

תורה אור השלם וּמִיַּד בֶּן נֵכָר לֹא יבוּ אָת לֶחֶם ... תקריבו אֶלהַיכֶם מִכְּל אֵלֶה כִּי מְשְׁחָתָם בְּהֶם מוּם בְּם לֹא זַרְצוּ לְכָם: לֹא זַרְצוּ לֶכָם:

ויקרא כב כה ויַרא אֱלֹהִים אֶת וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הארץ והנה נשחתה כי הָשֶּׁרְיִהָּיוֹ בָּלְ בָּשְׁר אֶת דַּרְבּוֹ עַל הָאָרֶץ: בראשית ו יב

3. פן תשחתון ועשיתם כ. בּוְ תַּשְּׁרְוּוּהוּ וְצֵשְּׁרְּתָּם סְמֶל תַּבְנִית זְכָר אוֹ סְמֶל תַּבְנִית זְכָר אוֹ דברים ד טז נְקַבָּה: יְּגַבְּהוּ. יובוים יוטוּ 4. כָּכָה יַעְשֶׂה לַשׁוֹר הָאֶחָר אוֹ לָאַיִל הָאֶחָר אוֹ לַשֶּׁה בַּכְּבָשִים אוֹ בְעִזִּים: במדבר טו יא

גליון הש"ם

נכו' דתנן הקריבו. עיין מוספות ר"ה דף י ע"ח ב"ה בן כ"ל חודש:

הגהות הב"ח

(**ה)** רש"י ד"ה בבהמה וכו" לא תמים. נ"ב עיין פירש" נח נתנים: ל ב עיין שיום דייה בקידושין דף כד ע"ב ד"ה ואין ממות: (ב) חום' ד"ה כי איצטריך וכו' אמי נמי שפיר לפי המסקנא כצ"ל

מוסף רש"י

כי השחית כל בשר כל דרכו. גלוי דכתיב (משלי לי גבר בט^{ורי} ל) דרך גבר בעלמה, ודור המבול על העריות נענשו כדכתיב (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם נז. וכעי"ז ע"ז כג:)**. תמות** וזכרות בבהמה. האי קרא דריש הנאמר בכל הקרבנות (ויקרא כב) איש אים מבים ישראל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם יוגר' לרלונכם תמים זכר בבקר בכבשים ובעזים, מדלא כתיב לרלונכם תתים זכר ולישמוק, לימדך שאין מקפיד על תמות וזכרות אלא על אלו (קדושין כד:). פלגס. כנש בן י"ג חדשים יצא מכלל כבש ולכלל איל לא בא, דכבש בן שנה ואיל בן שתי שנים, כשהוא בן י"ג חדשים ויום אחד שנכנס חדש בשנה שניה קרי ליה איל, אבל בחוך קרי פיט מיק, מכנ פגון מנחות צא: מכת"י). וא"ר יוחגן. מלי טעמל מכיל נסכי איל. דכתיב נוליו בנסכים או לאיל לרבות את הפלגם, ומשום דבריה בפני עלמו הוא אינטריך קרא לרבויי (שם). לרבות את הפלגם. שאם הביא פלגם מביא עליו נסכים דאילים

כאילו הוא איל (שם).

למעוטי נרבע ונעבד. ואף על גב דתנא קתני פרט לתחלת הליהוב אסמכתא בעלמא הוא ולעולם פסולייהו משום ספיקא. רובע ליכא למימר בעופות דאין לך עוף רובע: הואיל וכחיב. גבי קרבנות: כי משחתם בהם מום בם. לא ירצו לכם דבין השחתה בין מום פוסלים

בהם ותנא דבי רבי ישמעאל וכו': דבר ערוה. רובע ונרבע: עכודה כי איצטריך קרא "למעוטי 10 נרבע ונעבד כוכבים. נעבד שהשתחוה לבהמתו: םלקא דעתך אמינא הואיל וכתיב יכי משחתם כי השחית כל בשר. בדור המבול בהם מום בם ⊕ותנא דבי רבי ישמעאל יכל כתיב ודור המבול בערוה קלקלו מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה כדכתיב (ברחשית ו) ויקחו להם נשים ועבודת כוכבים דבר ערוה דכתיב 2כי השחית וגו' שהיו נזקקין לנשי ריעיהן ולכל כל בשר את דרכו על הארץ עבודת כוכבים בהמה וחיה: בבהמה. כתיב תמים דכתיב יפן תשחיתון ועשיתם לכם פסל כל זכרדי אבל עוף לא כתיב ביה (א) לא שהמום פוסל בו דבר ערוה ועבודת כוכבים תמים ולא זכר הלכך לא פסלי בהו מומין קטנים כגון דוקין שבעין אלא פוסלין בו וכל שאין המום פוסל בו אין דבר מומין גדולים כגון מחוסר ערוה ועבודת כוכבים פוסלין בו והני עופות ם משום ההריבהו נא לפחתרים: מן הואיל ולא פסיל בהו מומא דאמר מר יתמות החיל חו מן הכבש. מחיוה שחרנה: וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות פלגם. כבש בן שנה בתוך שנתו קרוי אימא דבר ערוה ועבודת כוכבים גמי לא כבש. ואיל משעברו י"ג חדשים שנכנס לפסול בהו קא משמע לן יבעי רבי זירא חדש שלם בתוך שנה שניה קרוי איל האומר הרי עלי עולת בהמה מן האיל או מן עד עולם. פלגם בתוך חדש ראשון של שנה שניה: הקריבו. משנה היא הכבש והביא פלגם מהו אליבא דרבי יוחנן במסכת פרה (פ"א מ"ג) ובפלגם הא לא תבעי לך דאמר בריה הוי ∘דתנן מיירי: ואין עולה לו מובחו. אם היה מחוייב איל לבדו או כבש לבדו וטעמא לא מפרש תנא אי משום ספיקא אי משום בריה: וא"ר יוחנן.

> אנשים דואו לאיל האחד וגו' או לרבות את הפלגם בנסכים הללו ומדאילטריך קרא לרבויי ש"מ קסבר רבי יוחנן סדת"ק דאמר אין עולה לו מזבחו משום דבריה הוא ולענין נסכים רחמנא רבייה דאי ספיקא הוא לא מרבייה קרא דכיון דשמא איל הוא פשיטא דבעי אתויי נסכי איל ואתנויי דאי איל הוא ליהוי דידיה ואי כבש הוא יהא היתר נדבה שהרי מתנדבין נסכים בלא קרבן כדאמרינן במנחות בפרק בתרא (דף קו.) חואע"ג דתנן" אין מתנדבין לוג אחד ולא ב' וה' אלא שלשה כדי שיהו קרויין נסכי כבש או ארבעה שיהו קרויין נסכי איל או ששה הראוין לפר הכא כי האי גוונא בהדי אחריני קרבי:

> מנה לן דמביה עליו נסכי חיל של שני עשרונים שלישית ההין יין דכתיב בפרשת נסכים בשלח לך

לא העבעי ען האב" בן יייני עולה ההקריבו מביא עליו נסכי איל ואין עולה ופריך אינטריך קרא למעוטי ספיקא לו מזבחו וא"ר יוחנן יאו לאיל ילרבות אע"ג דאין כולם שוין התם פריך את הפלגם כי תבעי לך אליבא דבר פדא משום דבלאו האי קרא הייתי פוטרו דאמר מן הראייה משום דאינו יכול לסמוך אע"ג דסמיכה לא מיעכבא מכל מקום לכתחלה צריך כדאשכחן

נוקי הזכר אלא למעט אנדרוגינוס ולא טומטום אלמה תניא הזכר ולא

טומטום ואנדרוגינום ומשני סמי מכאן טומטום אע"ג דבערכין איכא

תרין מיעוטי הזכר ואם נקבה לריכין תרווייהו לאנדרוגינום דאי כתיב

הזכר למעוטי ה״א דלא גרע מנקבה ויהיה בערך אשה וא״ת מאי

פריך לרב חסדא מאם זכר ואם נהבה

דכתיב גבי שלמים דאיכא תרי מיעוטי

דאם מיעוט הוא כדאמרינן בפרק

המפלת (נדה כח:) אם נקבה על כרחך

למעוטי טומטום ויש לפרש דהתם

גרסינן זכר או נקבה דכתיב בויקרא

גבי שלמי לאן דהכי דרשינן להו בת"כ

הנהו מיעוטי דכתיב בשלמים זו ובפ״ב

לבכורות (ד' טו:) ובתמורה (ד' יו:)

אבל אם זכר אם נקבה דכתיב גבי

שלמי בקר דריש ליה בת"כ ובפרק

ב' דבכורות (ד' טו:) ובתמורה פרק

ולד בעלי מומין ותמורת בעלי מומין

והשתא פריך שפיר לרב חסדא דבההוא קרא לא כתיב אלא חד

מיעוטא דהוי או למעט כמו או כשב

פרט לכלחים וח"ת דלעיל חמרינן

היכא דספק מחמת שאינו שוה

אינטריך קרא למעוטי ובפ״ק דחגיגה

(דף ד.) קאמר זכורך להוליא טומטום

אלו קדשים (דף יו:)

בפסחים בפרק האשה (דף פח:) גבי חמשה שנתערבו עורות פסחיהם ונמלא יבלת באחד מהן דפטורין מלעשות פסח שני משום סמיכה ואע"ג דגבי בהמה שנמלאת מירושלים למגדל עדר" אמרינן זכרים עולות נקבות זבחי שלמים ומקריב אותן בלא סמיכה לפי שאין מכירין מי הם בעלים שאני התם דקדושות כבר ואין להם תקנה בענין אחר וספק מצורע דמייתי אשמו ולוגוף התם תיקון גברא שאני וא"ת דאשכחן קרא בשביל שלא נטעה אע"ג (דגבי) דקמי שמיא גליא בסוף אלו טרפות (לקמן סו:) דפריך מכדי אנן אקשקשת סמכינן סנפיר דכתב רחמנא ל"ל ומשני אי כתב רחמנא קשקשת ולא סנפיר הוה אמינא מאי השקשת סנפיר ואפילו דג טמא נמי השתא דכתב

רבינו גרשום למעוטי נרבע (ונעבד) כלומר לאדם ונעבד כלומר שהיא ע"ז ל) אדם את הבהמה שהיא פסולה לגבי כלומר שהיא ע"ז): תמות וזכרות בבהמה דכתיב שה לכם: והביא פלגס מהו. כלומר כבש דינו בן שנה איל בן ב' שנים והביא בן שנה וחצי מהו: דתנן בן כל החיבות הקריבו מביא עליו כו'. כלומר אמר הרי עלי עולת בהמה מן האיל או מז הררש והריא פלום יון אותו פלגס מביא והקריבו אותו פלגס מביא עליו נסכי איל ואין עולה עליו נטכי אין היין ב. לו מזבחו. וא״ת כיון דאיז עולה לו מזבחו למה מביא נסכים. דאמר ר׳ יוחנן או לאיל תעשה מנחה סלת שני עשרונים בלול בשמן שלישית ההין . לרבות את הפלגס שמביא

א) נראה דנ"ל כלומר שדינו שוה לרובע אדם את הבהתה שהיא פסולה לגבי קודש: תמות וזכרות וכו'.

רחמנא סנפיר עד דאיכא סנפיר וקשקשת ויש לומר דלשון קשקשת משמע דבר שאינו שוה וחלק דבר שהיד מסכסכת בו וסנפיר כך הוא ונופל בו לשון קשקשת: בי איצמריך קרא למעומי גרבע ונעבר. 🗈 תימה דסותר סתמא דש"ס דרשא דברייתא כדי לדחות ראייתו ומוקי ליה קרא לדרשא אחרת ויש לומר דקים ליה דאנטריך קרא להאי דרשא דהא רבי עקיבא אית ליה דרשא אחרת ויש לומר דקים ליה דאנטריך קרא להאי דרשא דהא רבי עקיבא אית ליה דרשא אחרת ויש דבכורות (דף מ.) דקסבר מעשר בהמה חל על רובע ונרבע כמו שחל על בעלי מומין ומשמע בפרק המזבח מקדש (זכחים דף פה:) דאית ליה 🛭 נרבע בעופות דקאמר רבי עקיבא מכשיר בעלי מומין ולא קאמר ובנרבע הואיל וכשר בעופות ומנא ליה אלא ע"כ מהאי קרא וא״ת א״כ תפשוט דספיקא הוי דאי בריה הוי אצטריך קרא למעוטי וא״כ מנלן דיש נרבע בעופות ונ״ל דמעיקרא ס״ד ודאי דאיצטריך קרא למעוטי אי הוה בריה אבל השתא דמסיק דאנטריך קרא לנרבע ונעבד ס"ל דלבריה לא אנטריך קרא למעוטי דממילא אימעיט מבחורים דומיא דבני יונה מה בני יונה דוקא קטנים אף תורים דוקא גדולים למעוטי תחלת הציהוב שבזה ושבזה דלא הוי לא קטנים ולא גדולים ודרשא דברייתא אסמכתא בעלמא היא ומורי ה"ר אהרן מריגנשפור"ק מירץ דאינו סותר השתא דרשא דברייתא דתרי מיעוטי כתיבי מן התורים או מן בני היונה חד למעוטי נרבע ונעבד ולאפוקי מדרשה דמשחתם ואידך למעוטי תחלת הציהוב וקמי שמיא ודאי גליא אי קטנים הוו אי גדולים הוו ואי קטנים הוו ממעטינהו מן התורים ואי גדולים הוו ממעטינהו ש מבני היונה ואנן הוא דלא ידעינן מהי ממעטינהו והשתא אי בריה הוו אתי נמי שפיר (ט יא כמו שפירש לפי המסקנא דחד למעוטי בריה וחד למעוטי נרבע ונעבד ומעיקרא ס״ד דאלטריך תרוייהו לבריה דאי לא הוה כתיב אלא חד מיעוטא לא הוה ׄיש ממעטי להו אלא או מגדולים או מקטנים ואם הביא שת דמנפרץ מורים לפנים דלי לחי שום כל פירושו דלי את היפועם לח שום בל המוכן שה מגדולים או קטנים אף ע"ג דקמי שמיא גלים משניהם הוה נפיק ממה נפשך אבל ק"ק על פירושו דלי אתא קרא לאשמועינן שהם או גדולים או קטנים אף ע"ג דקמי שמיא גלים א"כ מאי פריך בסוף על אלו מומין שהבאתי לעיל מני אילימא ח"ק ספק הוא אילטריך קרא למעוטי ספיקא נימא דקרא מיעט לאכדרוגינום או משום שהוא זכר משונה או משום דאשמעינן שהוא נקבה ואנן הוא דלא ידעינן ישים הוי ספק אלא משמע אם לאנדרוגינום או משום שהוא זכר משונה או משום דאשמעינן שהוא נקבה ואנן הוא דלא ידעינן ישים הוי ספק אלא משמע אם קמי שמיא גליא שהוא נקבה לא היה לו להשמיענו והא דאיכא תרי מיעוטי איכא למימר דאתא חד לנרצע וחד לנעבד ויותר נראה דנרבע ונעבד נפקי מחד מיעוטא אלא אלטריך חד מיעוטא לחורים וחד לבני יונה ולמאי דס״ד נמי מעיקרא דאחא למעוטי בריה אלטריך מרי מיעוטי חד למעוטי חורים וחד לבני יונה: 🗖 משחתם בהם מום בם. כאן משמע דלכ״ע אית להו הך דרשא דמשחתם דאי פליג אדרשא זו ההוא תנא דדריש מן הבהמה להוליא את הרובע אם כן לידוק דבריה הוי יחלמאן דלא דריש דרשא דמשחתם אלא ודאי כולהו דרשי להו ואפילו הכי אינטריך מן הבהמה ומן הבקר להוליא רובע ונרבע ולא הוי דרשינן ממשחחם דהא בהא חליא אלא משום דאשכחן כבר בקדשים ששוים בהן דבר ערוה ועבודת כוכבים ומום ונ״מ דרשא דמשחחם למעשר בהמה ידחל על רובע ונרבע כמו שחל על בעל מום שות ולרבי ישמעאל) [ולר"ש] לי נ"מ גם לפרה וא"ת בריש כל האסורין (תמורה דף כה:) אמרינן דתנא דמשחחם מוקי קרא דמן הבהמה פרט לוקן וחולה ומזוהם ויש לומר דמנא דמשחתם ודאי משמע ליה לש"ס דמפיק רובע ונרבע ממשחחם לחודיה אבל שאר חנאי דנפקי ממן הבהמה אית להו דרשא דמשחתם כדפרישית וכן משמע בפרק בתרא דבכורות (דף מ.) דפליגי התם כמה תנאי גבי מעשר בהמה שו גבי טומטום ואנדרוגינום ובמחוסר זמן ויולא דופן אבל בנרבע ורובע ומוקלה ונעבד לא אשכחן שום פלוגתא ומשמע דכולהו מודו דמתעשרין כדדרשינן התם ממשחתם ומיהו מהכא איכא למדחי דאפילו מאן דלית ליה דרשא דמשחתם אינטריך מן החורים למעוטי נרבע דסלקא דעתך כיון דעופות ליתנהו ברובע ליתנהו נמי בנרבע דכה"ג אמר בפרק המזבח מקדש (זבחים פה:): תבורת וזברות בבחמה. בת״כ דריש לה מדכתיב תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות ומחוסר אבר דפסול בעוף נפקא ליה מדכתיב מן העוף ולא כל העוף בפ"ק דקדושין (דף כד:) ולא כמו שפירש כאן בקונטרס משום הקריבהו נא לפחתך וא"ת ל"ל קרא לפסול מחוסר אבר והא אפילו לבני נח נמי אסור דליכא מידי דלישראל שרי ולבני נח אסור וי"ל משום דאמריגן בפרק ארבע מיתוח (סנהדרין דף נמו) דכל מצוה שנאמרה לבני נח ולא נשנית בסיני לישראל נאמרה ולא לבני נח ולכך הוצרך לשנותה כדי לאסור לזה ולזה 0 וא"מ ל"ל קרא דאין חמות וזכרות בעופות מדאלטריך מן העוף לאסור מחוסר אבר ידעינן דאין מום פוסל בעוף דאי פוסל למה לי מן העוף ויש לומר דאי לאו קרא דאין תמות וזכרות בעופות ה"א דמום פוסל בעוף ומן העוף אתא לאסור אפילו הגך מומין דשרו בבהמה דקרא דמן העוף לאסור אתא ולא להתיר ואין להקשות נמי מדאיצטריך מן התורים לנרבע ונעבד שמעינן שפיר דאין מום פוסל בעופות דאיכא למימר דאינטריך מן התורים משום דסלקא דעתין כיון דעופות ליתנהו ברובע ליתנהו נמי בנרבע כדפרישית לעיל: בר תבעי לך אליבא דבר פרא. בפ׳ שמי מדות (מנחום דף 16:) איתותב בר פדא מהאי קרא דאו לאיל דמדרבה פלגם דלא אתא קרא לרבויי ספיקא: